

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Την προηγούμενη Πέμπτη άρχισε με ιδιαίτερη επιτυχία ο Ζ' Κύκλος των Σεμιναρίων **Ιστορικοφιλοσοφικού Λόγου** που διοργανώνει για τέταρτο χρόνο ο φιλόσοφος Απόστολος Πιερρής.

Προλογίζοντας ο κ. Πιερρής επεσήμανε την οδυνηρή κρίση και αποτυχία του Νεοελληνισμού, την δυσλειτουργία των θεσμών και την αναποτελεσματικότητα της πολιτικής που ακολουθείται για την έξοδο από την παρακμή. Χρειάζεται γενναία απελευθέρωση των συστημάτων για να αναδομηθούν οι θεσμοί και να ενεργοποιηθεί το δυναμικό της κοινωνίας. Μόνο δυναμικές, οξύτατα ανταγωνιστικές, ανεξάρτητες παρεμβάσεις προσφοράς ουσιαστικού έργου, και όχι προκατασκευασμένα οχήματα, μπορούν να ανεβάσουν τον δημιουργικό τόνο.

Ομιλητής στο πρώτο Σεμινάριο ήταν ο διοργανωτής, με θέμα:

*Ελληνισμός, Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και Ιστορία:
τελεολογικές και εσχατολογικές παράμετροι του Μέλλοντος*

Κατά την ανάπτυξη του θέματος ο κ. Πιερρής ετόνισε την σημασία του Ελληνικού Λόγου σαν αρχή αλήθειας και δύναμης. Η γνώση συνεπάγεται πρόγνωση. Τι ρόλο μπορεί να παίζει ο Ελληνισμός στις κοσμοϊστορικές εξελίξεις της εποχής μας και ποια είναι η μοίρα του, τώρα μάλιστα που η Ευρωπαϊκή φάση της ιστορίας έχει παρέλθει;

Καίρια σημασία έχει, για την σωστή κατανόηση του νοήματος της ανθρώπινης παρουσίας και δημιουργίας στον κόσμο, το γεγονός ότι οι αυτοί εξωτερικοί τύποι (λέξεις, όροι, φόρμουλες, εικόνες, σύμβολα, τελετουργίες, θεσμοί) μπορεί να σημαίνουν πολύ διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικά χωρολογικά, χρονολογικά και πολιτιστικά πλαίσια. Ο Ελληνισμός και ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός συνιστούν δύο τέτοια διαφορετικά κοσμοθεωρητικά πλαίσια νοήματος.

Η «τέχνη» είναι στον Ελληνισμό γνώση του πώς να κάνεις πράγματα, μια δημιουργία έλλογος και ένας πραγματιστικός δημιουργικός «Λόγος», ανάλογα προς το κοσμικό και θεολογικό επίπεδο. Δεν είναι κυρίως έκφραση του εσωτερικού κόσμου και του υποκειμενικού πνεύματος. Στην τέχνη, στην πράξη, όπως και στη θεωρία, ο Ελληνικός νους βλέπει την ύπαρξη των πραγμάτων σαν την αποκάλυψη μιας πλαστικής δύναμης που διαμορφώνει την πραγματικότητα: αυτή η δύναμη έγκειται στη μορφή, την *ιδέα* των πραγμάτων.

Η ύπαρξη είναι *μορφή εν δράσει*, και η *ιδέα είναι η ουσία της πραγματικότητας*. Μορφή και ουσία είναι απόλυτα καθωρισμένοι («μαθηματικοί») προσδιορισμοί του είναι, είναι οι δυναμικές εστίες του πεδίου της πραγματικότητας. Ο άνθρωπος φθάνει την αλήθεια και μπορεί να δημιουργήσει αποτελεσματικά όταν ταυτισθεί η σκέψη του προς τη μορφή και τον ρυθμό της πραγματικότητας, όταν ο υποκειμενικός λόγος αναχθεί στην αντικειμενική λογική του όντος.

Αντιθέτως για το ευρωπαϊκό πνεύμα, η πραγματικότητα αναλύεται σε μια φαινομενικότητα που σηματοδοτείται από το υποκείμενο: το πράγμα καθ'

εαυτό απομακρύνεται από το προσκήνιο της ύπαρξης. Το ον προσεγγίζεται εξωτερικά, μέσω των φαινομένων, ενώ η ισχυρή μορφή του είτε διαλύεται μέσα στον καταγιγιστικό κυματισμό του υποκειμενικού συναισθήματος (Ρομαντισμός), είτε υποκαθίσταται από τεχνητά σχήματα (Γοτθικό, Σύγχρονη Τέχνη), είτε ωραιοποιείται κατά την ρεαλιστική του αντιπαράσταση (Ευρωπαϊκός Κλασικισμός).

Στο Ευρωπαϊκό το ον φωτίζεται από το υποκείμενο. Στο Ελληνικό το υποκείμενο φωτίζεται από την νοηματικότητα του όντος.

Το Ευρωπαϊκό είναι υποκειμενικό και γι' αυτό τεχνητό. Το Ελληνικό είναι φυσικό επειδή είναι αντικειμενικό. Το πρώτο μπορεί να τιθασεύσει την αταξία της αοριστίας μόνο με τεχνητούς κανόνες.

Το δεύτερο γονιμοποιείται από τον δυναμισμό της απειρίας μέσω της φυσικής τάξης αυτοδιευθετούμενων αρμονιών ενός ελεύθερου συστήματος.

Το Ευρωπαϊκό είναι ριζικά ανικανοποίητο: γιατί η ψυχή βρίσκει ικανοποίηση μόνο στην ταύτισή της με το κάλλος και τη δύναμη του όντος. Επικρατεί το Φαουστικό βίωμα της ασίγαστης επιθυμίας του αδύνατου, της ανέανης φυγής προς το άπειρο. Το Ελληνικό είναι Απολλώνειο ακόμη και στον Διονυσιασμό του: έχει συντονισθεί με την κοσμική ισορροπία.

Το Ευρωπαϊκό είναι φαινομενολογικό και εσχατολογικό: η «σωτηρία», η ικανοποίηση της ανεπίτευκτης επιθυμίας, εναπόκειται στο αόριστο μέλλον της ουτοπίας. Το Ελληνικό είναι ουσιολογικό και τελεολογικό: η τελειότητα είναι επιτεύξιμη στο παρόν, το ον αποκαλύπτεται στο γίνεσθαι εδώ και τώρα. Ο ευρωπαϊκός χρόνος είναι αδιαφόριστος γραμμικός και άπειρος. Ο Ελληνικός είναι ποικίλος, κυκλικός, πεπερασμένος – ακόμη και στιγμιαίος αιώνας.

Ο ομιλητής ανέλυσε την θεωρητική εννοιολογία της διαφοράς με πλήθος συγκεκριμένων συγκριτικών παραδειγμάτων, όπως του Παρθενώνα και των πινάκων του Monet πάνω στον Καθεδρικό Ναό της Rouen, του Χριστού ως Χώρας των Ζώντων και της Σταύρωσης του Grünewald, από τον Wagner και τον Όμηρο κ.ά..

Ο κ. Πιερρής κατέληξε με τη σημασία της ανάλυσης για τις σύγχρονες εξελίξεις. Η παγκοσμιοποίηση υπό την Αμερικανική ηγεμονία επιστρέφει το κοσμοθεωρητικό βίωμα στο ενδοκοσμικό παρόν: το σύστοιχο ικανότητες – επιτυχία, λειτουργώντας υπό συνθήκες οξύτατου ανταγωνισμού μέσα σε απελευθερωμένα συστήματα της ανθρώπινης δράσης, συνιστά της αρχαιοελληνική αξιολογία της αριστείας. Τώρα αναιρείται η εσχατολογία και η τεχνητότητα του Ευρωπαϊκού Πνεύματος. Ο Ελληνισμός είναι στην βέλτιστη θέση για να ενεργήσει σε ένα φυσικό σύστημα, που όσο σκληρό και να είναι, είναι πάντα απελευθερωτικό και βαθιά ικανοποιητικό. Ο Ελληνικός ατομοκεντρισμός (ουσιών και προσώπων) ταιριάζει απόλυτα με το Αμερικανικό ιδεώδες της μέγιστης αυτοπραγμάτωσης. Το Ευρωπαϊκό Πνεύμα είναι υποκειμενοκεντρικό, και όχι ατομοκεντρικό. Ο Νεοελληνισμός πρέπει να εγκαταλείψει το Ευρωπαϊκό ψευδομόρφωμά του και να ξαναβρεί τον Ελληνισμό.